

konceptia novej pravopisnej príručky v tom zmysle, že po prvé má podávať ob-
raz o najnovšej úrovni poznania slovenskej pravopisnej sústavy a riešenia
aktuálnych problémov pravopisu, po druhé majú sa v nej dodržiavať overené princí-
py slovenskej pravopisnej sústavy, najmä fonematický princíp, podľa ktorého kaž-
dej fonéme (resp. hláske) zodpovedá osobitná graféma (písmeno), po tretie na
rozdiel od doterajších PSP má podávať výlučne pravopisnú problematiku a po štvrté
má sa sústrediť na prehĺbený výklad pravopisnej problematiky s osobitným
zreteľom na písanie veľkých začiatkových písmen, interpunkčných znamienok,
najmä čiarky, a na písanie slov dovedna, osobitne a so spojovníkom.

Problémy slovenskej pravopisnej sústavy sa r. 1984 verejne rozobrali v cyk-
le prednášok prednesených v Slovenskej jazykovednej spoločnosti pri SAV
v Bratislave aj v jej pobočkách v celej SR. Najzávažnejšie prednášky sa publi-
kovali v časopise Slovenská reč, aby o prednesených problémoch bola informo-
vaná i širšia odborná verejnosť. Znova sa ukázalo, že časť verejnosti, najmä zo
školských kruhov, je naklonená radikálnej pravopisnej reforme s odstránením
písmena y zo slovenskej pravopisnej sústavy. Slovenskí jazykovedci na túto po-
žiadavku reagovali tak, že poukázovali na zložitú a mnohostrannú spoloč-
skú dosah radikálnej pravopisnej reformy, ktorá je vecou celej spoločnosti, nie
iba jazykovedcov, ďalej na dlhú tradíciu písmena y v slovenskej pravopisnej
sústave a na to, že na radikálnu pravopisnú reformu nie sú v súčasnosti vhodné
spoločenské ani ekonomické podmienky.

2.2. Vecné východiská novej pravopisnej príručky sa sformulovali do koncepcie
nových PSP, ktorá sa v októbri r. 1984 predložila na oponentské konanie pred ústav-
nou radou Jazykovedného ústavu L. Štúra SAV. Záver oponentského konania bol
kladný. Riaditeľ Jazykovedného ústavu L. Štúra SAV vymenoval pravopisnú komi-
sziu a tá postupne prediskutovala jednotlivé kapitoly tvoriace súčasť nových PSP. Text
nových PSP je vyjadrením kolektívneho názoru členov pravopisnej komisie a za ich
konečnú podobu zodpovedá celá pravopisná komisia.

3. Nové PSP sa vypracovali na základe platných a všeobecne uznávaných
princípov, na ktorých je vybudovaná slovenská pravopisná sústava; predkladajú
prehĺbený pohľad najmä na problematiku jazy slovenského pravopisu, obsa-
hujú niektoré čiastkové úpravy v pravopisnej sústave slovenčiny a niektoré no-
vé kapitoly s riešením tých pravopisných otázok, ktoré prináša súčasná kultúr-
no-politická situácia. Nové PSP neprinášajú zásadné zmeny v slovenskom
pravopise, ich zmyslom teda nie je pravopisná reforma. Súčasťou PSP je pra-
vopisný a gramatický slovník; v ňom sa uvádzajú najfrekvencovanejšie slová
súčasnnej spisovnej slovenčiny, výber osobných mien, cudzích zemeispisných ná-
zov a súpis domácich zemeispisných názvov spolu s obyvateľskými menami
a odvodenými prídavnými menami.

Nové PSP svoju koncepciu čiastočne porušujú doterajšiu tradíciu PSP;
predchádzajúce PSP neboli len pravopisnou príručkou, boli základnou jazyko-
vou príručkou spisovnej slovenčiny. Tým do istej miery mätli používateľov ja-
zyka, ktorí pomenovanie pravopis často prenášali na celý jazyk. Nové PSP toto

sky progresívny jazykový čin, ktorý priniesol podstatné zjednodušenie sloven-
skej pravopisnej sústavy vo viacerých citlivých bodoch a pravopisnú sústavu
priblížil kultivovanej spisovnej výslovnosti. Nové PSP tak posilnili stabilitu
najmä slovenského hláskoslovia a tvaroslovia, upevnili princíp jednoty zvuko-
vej a pravopisnej stránky v spisovnom vyjadrovaní a v duchu demokratizácie
kultúrnych hodnôt slovenský pravopis sprístupnili širokým vrstvám používate-
ľov spisovnej slovenčiny.

Prípravou pravopisnej reformy a vypracovaním PSP z r. 1953 bol poverený
vtedajší Ústav slovenského jazyka SAV, vlastný text pravidiel zostavila komisia
poverená vypracovaním nového vydania PSP, ktorú vymenoval vtedajší Zbor
povereníkov. Nové pravopisné pravidlá schválila osobitná komisia na čele
s akademikom Ondrejom Pavlíkom, vtedajším predsedom SAV, vymenovaná
Zborom povereníkov.

Pravdaže, názov ani pri týchto PSP celkom nevystihoval skutočnú náplň; aj
tieto PSP v skutočnosti boli základnou jazykovou (teda nie iba pravopisnou) prí-
ručkou spisovnej slovenčiny, keďže podávali aj kodifikáciu vybratých javov hlás-
koslovia, tvaroslovia, syntaxe a slovných zásob súčasnej spisovnej slovenčiny.

V nasledujúcich rokoch vyšlo vo Vydavateľstve SAV ďalších 10 vydání PSP
v státisícových nákladoch. Od r. 1971 nevyšli PSP ako oficiálna kodifikačná
príručka, za ktorou by bol stál Jazykovedný ústav Ľudovíta Štúra SAV ako pra-
covisko s kodifikačnou pôsobnosťou v oblasti slovenského spisovného jazyka.
Kodifikačné poslanie PSP po r. 1971 nemohla celkom spoľahlivo plniť ani Prí-
ručka slovenského pravopisu pre školy od autorov J. Oravca a V. Lacu, ktorej
1. vydanie vyšlo r. 1973 v Slovenskom pedagogickom nakladateľstve. Táto prí-
ručka nemohla reagovať ani na zmenenú situáciu v kodifikácii jednotlivých
pravopisných javov.

2. Situácia v kodifikovaní niektorých pravopisných javov sa v posledných
desaťročiach vyvinula tak, že v odborných kruhoch i vo verejnosti sa začal po-
čítať nedostatok oficiálnej kodifikačnej príručky. Preto v polovici 80. rokov
Jazykovedný ústav Ľudovíta Štúra SAV do svojich pracovných plánov zaradil
prípravu nových PSP. Na ich prípravu pracovala jedenásťčlenná pravopisná
komisia. V komisii boli zastúpení pracovníci Jazykovedného ústavu L. Štúra
SAV, ako aj jazykovedci z iných ústavov SAV a z vysokých škôl v Slovenskej
republike a predstaviteľia spisovateľov a prekladateľov. Prácu komisie viedol
člen korešpondent ČSAV a SAV Ján Kačala, riaditeľ Jazykovedného ústavu Ľu-
dovíta Štúra SAV.

Aby sa zaručila zodpovedajúca odborná úroveň v chápaní a podávaní pra-
vopisnej problematiky, zostavením najväčšej časti textu nových PSP bol pove-
rený PhDr. Ladislav Dvonč, DrSc., vedúci vedecký pracovník Jazykovedného
ústavu L. Štúra SAV. Okrem neho sa na koncipovaní niektorých častí textu zú-
častnili aj ďalší slovenskí jazykovedci.

2.1. Vecná a organizačná príprava nových PSP prebiehala r. 1984. V disku-
siách na pôde Jazykovedného ústavu L. Štúra SAV sa sformovala a vytýčila